

Bu gün Azərbaycan iqtisadiyyatının qarşısında duran əsas məqsəd onun şaxələndirilməsidir. Son 20 ilde həyata keçirilən islahatlar şəffaflığı təmin edib, əlverişli biznes mühitinin yaranmasına səbəb olub. Bu sözləri Azərbaycan prezidentinin köməkçisi, Prezident Administrasiyasının İqtisadi məsələlər və innovativ inkişaf siyaseti şöbəsinin müdürü Şahmar Mövsümov "Gömrük-Biznes Forumu 2025: Dialoq və Etimad" adlı tödbirdə çıxışı zamanı bildirib.

sahəsində layihələrin inkişafı xarici investisiya axınına töhfə verir və gələcəkdə təmiz enerji ixracından gəliri təmin edə bilər. Rəqəmsallaşma qeyri-neft sektorunun uzunmüddətli inkişaf strategiyasının əsas ele-

Qeyri-neft sektorunda inqilabi nəticə - 84 faizdən yuxarı...

Onun sözlərinə görə, Azərbaycan iqtisadiyyatında qeyri-neft sektorunun payı yüksələn xətəl inkişaf edərək 81,4 faizə çatıb: "Qeyri-neft sektorunun 2 dəfə artması ölkədə biznes mühitinin səmərəli şəkildə formalaşdığını deməyə əsas verir. Hazırda Azərbaycan 10 ölkə ilə ticarət sazişi imzalayıb. Bu sazişlər beynəlxalq ticarətin daha da genişlənməsinə imkan verir. Şərqi-Qərb və Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizlərinin fəaliyyətinin təkmilləşməsi gömrükde rəqəmsal sistemin tətbiq edilməsi ilə təmin olunub". Qeyd edək ki, Azərbaycan iqtisadiyyatı uzun illər ərzində neft gəlirlərinə əsaslanan model üzrə formalılaşdır. Lakin yaşadığımız əsrin ikinci onilliyindən başlayaraq dövlət siyasetinin əsas istiqamətlərindən biri iqtisadiyyatın şaxələndirilməsi və qeyri-neft sektorunun dayanıqlı inkişafıdır. Qlobal enerji bazarındaki qiymət dalğanlımları, neft sektorunun məhdud məşğulluq yaratması və iqtisadiyyatın davamlılıq təlebləri bu istiqamətdə dönüşü zəruri edib. Son illər qeyri-neft sektorunun payının artması, ixrac diversifikasiyası və regionlarda yeni istehsal sahələrinin yaranması bu siyasetin real nəticələrini göstərir. Qeyri-neft sektorunun inkişafının əsasında ilk növbədə institusional islahatlar dayanır. Vergi və gömrük sisteminin sadələşdirilməsi, sahibkarlıq mühitinin yaxşılaşdırılması, elektron xidmətlərin genişləndirilməsi biznesin qarşısındaki maneələri azaldıb. Vergi yükünün optimallaşdırılması, şəffaflığın artırılması və vergi güzəştlərinin tətbiqi xüsusilə kənd təsərrüfatı və sənaye sahələrinə investisiyaları stimullaşdırıb. Qeyri-neft sektorunun yüksəlşində sənaye parkları və məhəllələrinin rolü xüsusilə əhəmiyyətə malikdir. Azərbaycanın tranzit ölkə kimi möqeyinin güclənməsi - Bakı-Tiflis-Qars dəmir yolu, Bakı Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanı, Şimal-Cənub və Şərqi-Qərb nəqliyyat dəhlizləri - logistika xidmətlərini ölkənin iqtisadi artımının yeni mühərrikinə çevirir. Bu infrastruktur həm ticaret dövriyyəsinin artmasına, həm də

qeyri-neft ixracının genişlənməsinə şərait yaradır. Bu arada "Moody's" beynəlxalq reytinq agentliyi də bildirir ki, Azərbaycanın nəqliyyat-logistika qovşağı kimi potensialı iqtisadi şaxələndirmə üçün əlavə imkanlar yarada bilər. Agentliyin məlumatına görə, ölkənin Orta Dəhlizin əsas həlqəsi kimi güclənən rolü, həmçinin Qarabağ və Şərqi Zəngəzurun davamlı inkişafı uzunmüddətli iqtisadi perspektivləri dəstəkleyir və diversifikasiya potensialını gücləndirir bilər. "Moody's" Azərbaycanda real ÜDM-in 2024-cü ildə 4,1 % artımından sonra 2025-ci ildə 1,5 %-ə qədər yavaşlaşmasını proqnozlaşdırır. Bu, yüksək baza effekti və qlobal ticarətdə qeyri-müəyyənlik və geosiyasi dəyişkənlilik fonunda xarici konyunkturanın zeifləməsi ilə bağlı risklərlə əlaqədardır. Ortamüddətli perspektivdə agentlik qeyri-neft sektorunun artımının nəqliyyat-logistika sahəsində imkanların və fəallığın artması ilə dəstəklənəcəyini gözləyir. Orta Dəhliz daxil olmaqla əsas marşrutlar investisiyaları cəlb etməyə və iqtisadiyyatın müxtəlif sektorları üçün müsbət əlavə effektlər yaratmağa davam edir.

"Moody's" həmçinin qeyd edir ki, Qarabağ və Şərqi Zəngəzurda bərpa işləri böyük həcmli kapital qoyuluşları və ti-kinti fəaliyyəti hesabına iqtisadi dinamikaya təkan verir. Paralel olaraq külək və güneş enerjisi

mentidir. Xüsusilə "Azərbaycan 2030" strateji baxışı çərçivəsində yüksək texnologiyalar, süni intellekt, kibertəhlükəsizlik və innovasiya üzrə yeni istiqamətlər prioritət elan olunub. Azad edilmiş ərazilərin bərpası qeyri-neft sektoruna yeni dinamika gətirir.

Kənd təsərrüfatı, turizm, enerji, sənaye məhəllələri, yaşıllı enerji zonaları regionu yaxın illərdə Azərbaycanın ən sürətli inkişaf edən iqtisadi məkanına çevirir bilər. Zəngəzur dəhlizinin açılması isə regionlararası ticarət həcmini ciddi şəkildə artıracaq. Qeyri-neft sektorunun inkişafı Azərbaycanın iqtisadi təhlükəsizliyini, dayanıqlı artımını və sosial rifahını təmin edən strateji kəsdir. İslahatlar, infrastruktur yatırımları, rəqəmsal transformasiya və regional inkişaf layihələri ölkəni tədricən neftdən asılılıqdan uzaqlaşdırır. Qarşısındaki illərdə əsas məqsəd yüksək əlavə dəyərli istehsalın genişləndirilməsi, ixracın şaxələndirilməsi və innovasiyaya əsaslanan iqtisadi modelin möhkəmləndirilməsi olacaq. Qeyri-neft sektorunun inkişafı Azərbaycanın iqtisadi təhlükəsizliyi və uzunmüddətli dayanıqlılığı üçün strateji zərurətdir. Son illərdə həyata keçirilmiş islahatlar, infrastruktur layihələri, investisiya təşviqləri və insan kapitalının gücləndirilməsi bu sahənin süretli inkişafına real əsas yaradır.

Samirə SƏFƏROVA